

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก

Development of a Learning Model to Strengthen Professional Identity
among Students of Bachelor of Public Health Program in Community Public
Health, Sirindhorn College of Public Health, Praboromarajchanok Institute

Received: Jan 27, 2020

Revised: Feb 24, 2020

Accepted: Feb 28, 2020

เสาวลักษณ์ ศรีตาเกษ ศษ.ม. (Saowaluk Seedaket, Ed.M.)¹

เทพไทย โชติชัย ปร.ด. (Tepthai Chotchai, Ph.D)²

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 18 คน การสนทนากลุ่มในทีมคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย จำนวน 10 คน การสอบถามผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานต่างๆในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน 10 คน สาธารณสุขอำเภอ 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 20 คน และนักวิชาการสาธารณสุขหรือพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการ 20 คน และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ เก็บข้อมูลในนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน จำนวน 115 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค 0.82 ระยะที่ 2 การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบและทดลองใช้ในนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 20 คน และระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบโดยใช้แบบประเมินตนเองในนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 45 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติอนุมานใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ Paired t-test และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

¹Corresponding author, ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, Email: ooyja_ommy@hotmail.com

²วิทยากรชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, Email: tepthaihot@hotmail.com

^{1,2}Sirindhorn College of Public Health, Khon Kaen Province, Thailand

รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1: หลักการและเหตุผล เป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2: วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กำหนดประเด็นในการเรียนรู้ โดยการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่เรียน องค์ประกอบที่ 3: เนื้อหาสาระของรายวิชา ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เนื้อหาตามรายวิชาในหลักสูตรที่เรียน ตามคำอธิบายรายวิชาและหลักทฤษฎีวิชาการตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ส่วนที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับจิตบริการ จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณสมบัตินักสาธารณสุขและการให้บริการสุขภาพ การคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ องค์ประกอบที่ 4: กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมความสนใจและกระตุ้นผู้เรียน 2) ขั้นสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ดึงเอาความรู้เดิมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้สิ่งใหม่นำออกมาใช้สร้างความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ 3) ขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปและทบทวนความรู้ที่ได้รับ และ 4) ขั้นประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังหรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อซ่อมเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และองค์ประกอบที่ 5: การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบประเมินอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.8461 ผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพก่อนและหลังจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 133.87 (SD=16.18) และ 158.09 (SD=7.33) ตามลำดับ โดยหลังการจัดการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงกว่าก่อนจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 24.22 คะแนน (95% CI = 20.14 to 28.31; p-value < .001)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนการสอน, อัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ, การวิจัยและพัฒนา

Abstract

This research aimed to develop and evaluate the effectiveness of a learning model to strengthen professional identity among bachelor of public health students in community public health (CPH) program. The research was conducted in 3 phases as the following; Phase 1: studied of fundamental data by synthesis the concepts, theories, and related researches. The data were collected with 18 lecturers Interviewing, 10 college executive committees group discussion, and questionnaire employers in various departments in the 7th health area, including 10 community hospital directors, 10 public health executives, 20 directors of Tambom Health Promotion hospitals, and 20 public health technical officers or registered nurses in service units. The associated factors to strengthen professional identity were also studied which data were collected in 115 students in CPH program with questionnaires which the reliability was 0.82 Cronbach's alpha coefficient. Phase 2: Developed and evaluated the

quality of the model and tested in 20 3th-year students in CPH program. Phase 3: Tried and evaluated the effectiveness of the model in 45 4th-year students in CPH program. Analyzed data with Pearson's product moment correlation coefficient, Paired t-test, Mean difference, and 95% confidence interval at alpha .05 level while content analysis was used to analyze qualitative data.

The results revealed the model consisted of 1) principles and reasoning: the goal to strengthen student professional identity. 2) Learning objectives: learning issues by considering course objectives. 3) Subject content consists of 3 parts: the content according to the course curriculum, 21st century skills, mental services, patient ethics, patients' rights and participation. 4) Teaching and learning activities which has 4 steps, (1) prepare and promote the interest to motivate learners, (2) teaching to create knowledge and new information, (3) summarizing received knowledge, (4) evaluating the results, (5) Measuring and evaluating the teaching and learning model.

The results of the effectiveness of a learning model was 0.8461. The average of professional identity before and after were 133.87 (SD=16.18) and 158.09 (SD=7.33). After deployed intervention, the average score of professional identity was significant raised. (20.14-28.31 95%CI, p-value <.001)

Keywords: model of learning, strengthen professional Identity, research and development

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้จัดรูปแบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาและจบเป็นบัณฑิตให้มีทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประเทศด้านความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้รูปแบบไทยแลนด์ 4.0 จึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยจะต้องมีการเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของ

ผู้ใช้บัณฑิต สถานประกอบการ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้วผู้เรียนจะต้องเผชิญกับสภาพสิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเรียนในระดับนี้จึงอยู่ในช่วงเวลาแห่งการแสวงหาอัตลักษณ์ของผู้เรียน¹ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะที่เหมือนกันของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่สามารถบ่งบอกความแตกต่างและสร้างความจดจำได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการยอมรับและเข้าใจบทบาทหน้าที่ตนเองผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยที่อัตลักษณ์ที่สถาบันอุดมศึกษาสร้างให้เกิดแก่ผู้เรียนที่สำคัญอย่างหนึ่งคืออัตลักษณ์ทางวิชาชีพ (Professional Identity) ซึ่ง หมายถึงการมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมทั้งการมีทักษะทางสังคม จึงมีความซับซ้อน เพราะต้องคำนึงถึงหลายปัจจัย เช่น องค์ความรู้ที่เป็นแก่นสาระ สิทธิและอำนาจหน้าที่ทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบ กฎหมายทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

จริยธรรมเชิงวิชาชีพ ประสบการณ์การทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เชิงวิชาชีพ และจิตสำนึกต่อการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ²

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจหลัก ได้แก่ สอน วิจัย บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาประเทศ ผลิตภัณฑ์ต้องมีความรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนนั้น วิทยาลัยได้กำหนดกลยุทธ์ด้านมิติลูกค้าไว้ว่า จะสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์ และจิตวิญญาณในการบริการสุขภาพในชุมชนอย่างมืออาชีพ ที่เคารพในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน โดยที่หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน เป็นอีกหลักสูตรหนึ่งที่ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ที่เป็นอัตลักษณ์บัณฑิตให้สอดคล้องกับสถาบันพระบรมราชชนก คือ “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” ซึ่งหมายถึงการให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการที่เป็นจริง จึงได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 โดยมุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะและคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้ความสามารถตามขอบเขตหน้าที่แห่งตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา โดยเฉพาะอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพในการเป็นผู้ให้บริการที่ดี แต่ในกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา วิทยาลัยมีเฉพาะแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งจากที่ผ่านมาทางวิทยาลัยมีความพยายามที่จะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เข้าใจปัญหาดังกล่าว โดยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ.2554-2558) เน้นการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์ คือมีคุณลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัวในด้านการให้บริการสุขภาพ ด้านหัวใจความเป็นมนุษย์แล้วก็ตาม นอกจากนี้ ยังพบว่าบัณฑิตของวิทยาลัยบางส่วนพูดจาไม่ดี ไม่ไพเราะกับผู้รับบริการ ไม่มีจิตใจที่จะดูแล ไม่มีความเอื้ออาทรและมีอารมณ์โกรธเมื่อผู้รับบริการตาม³ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักศึกษาในด้านนี้แล้ว เมื่อนักศึกษาสำเร็จ

การศึกษาและไปปฏิบัติงานจริงจะเกิดความมั่นใจในตนเอง รวมไปถึงความรู้สึกพึงพอใจ การยอมรับและเข้าใจในบทบาทของตนเอง มีชีวิตการทำงาน ชีวิตครอบครัว และความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก

นิยามศัพท์เฉพาะ

อัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ภายใต้กระบวนการจัดการศึกษาจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านจิตบริการ ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านคุณสมบัตินักศึกษาสาธารณสุข ด้านคุณภาพในการบริการดูแลญาติมิตร และ 2) องค์ประกอบด้านการคำนึงถึงสิทธิผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ได้แก่ ด้านพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และด้านการส่งเสริมดูแลตนเองเชิงสุขภาพแบบองค์รวม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ และการนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาได้รูปแบบที่เหมาะสม โดยดำเนินการในปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย

1. การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ ประกอบด้วย (1) การศึกษาจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์ประเด็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน^{4,5} การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์^{2,5,6,7} และการสังเคราะห์กระบวนการวิจัย⁸⁻¹² (2) การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน และสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในทีมคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ในประเด็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา (3) การสอบถามผู้ใช้บัณฑิต ในหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 (ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์) เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน 10 คน สาธารณสุขอำเภอ 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 20 คน และนักวิชาการสาธารณสุขหรือพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการ 20 คน ในประเด็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ และลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

2. การศึกษาเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 45, 20, 38 และ 45 คน ตามลำดับ รวม 148 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์¹³ ได้ขนาดตัวอย่าง 115 คน และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากจากบัญชีรายชื่อนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ได้จำนวนตามสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละชั้นปี

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ จำนวน 5 ข้อ (2) แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้าง

อัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ได้แก่ ข้อคำถามประเด็นผู้เรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนรู้ หลักสูตร ผู้บริหาร สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสุขในการเรียน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา รวม 45 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด และ (3) การเกิดอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา¹⁴ มี 5 ระดับ ได้แก่ ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อย และน้อยที่สุด ให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ จำนวน 34 ข้อ ซึ่งเครื่องมือผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน แล้วนำมาปรับปรุงด้านความเหมาะสมในการใช้ภาษา และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค เท่ากับ 0.82 จากนั้นได้ปรับปรุงอีกครั้งจนได้ฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ระยะที่ 2 การสร้างและวิเคราะห์หาคุณภาพของรูปแบบ ในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษารวมทั้งการวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยดำเนินการในปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย

1. การร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา (ฉบับร่างที่ 1) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ในระยะที่ 1 ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา โดยประกอบด้วยหลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหาสาระวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ด้าน ๆ ละ 1 คน ได้แก่ ด้านหลักสูตร

และการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านสถิติ และด้านภาษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมรวมทั้งความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1 จึงจะถือว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม¹⁵

3. แก่ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่บกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (ฉบับร่างที่ 2)

4. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)¹⁵ ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการส่งเสริมสุขภาพบุคคล ครอบครัวและชุมชน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 44 คน

5. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาให้สมบูรณ์ จากนั้นได้นำไปทดลองใช้ในกลุ่มเล็ก ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 20 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558

6. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง (One

group pretest-posttest design) โดยดำเนินการในปีการศึกษา 2559 ถึงปีการศึกษา 2562

1. การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ดังนี้ ปีการศึกษา 2559 ชั้นปีที่ 1 วิชาจิตวิทยาในการดำเนินชีวิตและการปรับตัว ปีการศึกษา 2560 ชั้นปีที่ 2 วิชาจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายสาธารณสุข ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีที่ 3 วิชาการบริหารงานสาธารณสุข และปีการศึกษา 2562 ชั้นปีที่ 4 วิชาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสาธารณสุข

3. ดำเนินการประเมินประสิทธิผลคะแนนอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เรียนประเมินตนเองจากข้อคำถามจำนวน 34 ข้อ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านจิตบริการ ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านคุณสมบัติ นักสาธารณสุข ด้านคุณภาพในการบริการดูญาติมิตร และ (2) องค์ประกอบด้านการคำนึงถึงสิทธิผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ได้แก่ ด้านพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และด้านการส่งเสริมดูแลตนเองเชิงสุขภาพแบบองค์รวม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อย และน้อยที่สุด ให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ รวมคะแนนเต็ม 170 คะแนน เครื่องมือผ่านการบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.60-0.80 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค เท่ากับ 0.92 หาค่าประสิทธิผลของรูปแบบโดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ด้วยสถิติ Paired t-test นำเสนอค่า Mean difference พร้อมช่วงเชื่อมั่น 95% (95% Confidence interval) และค่า p-value

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขที่ HE591006

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1) การสังเคราะห์ประเด็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ พบว่า อัตลักษณ์บุคคลมีความเกี่ยวข้องกับมิติภายในที่แต่ละคนรู้จักและรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และมีภายนอกที่แต่ละคนมีความเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลนั้นมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ในส่วนของอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ คือ จิตบริการและการคำนึงถึงสิทธิ์ของผู้รับบริการ¹ สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาพบว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดให้มีการประเมินเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนตามแนวคิดนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 ซึ่งประกอบด้วย 1) บัณฑิตไทย มีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยต้องสอดแทรกทักษะดังกล่าวนี้เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก 2) บัณฑิตไทยมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและพลเมืองโลก 3) บัณฑิตไทยมีความเป็นเลิศที่หลากหลายตามจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษา และ 4) ตามแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตไว้ 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจากการสังเคราะห์กระบวนการวิจัยและรายงานการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากการสร้างความกระหายใคร่รู้ (Curiosity) และฝึกฝนผู้เรียนให้มีโอกาสเปิดรับทางเลือก

ในการรับคำอธิบายหรือคำตอบใหม่เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะศึกษาอยู่¹⁰ อีกทั้งการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษานั้นยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น ความสุขในการเรียน และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้¹⁰⁻¹²

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและการสอบถามผู้ใช้บัณฑิต พบว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาเพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้นั้นเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเสนอแนะว่าบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานจะต้องมีองค์ประกอบหลักในด้านจิตบริการ เช่น การมีคุณสมบัติเป็นนักสาธารณสุขที่ดี มีความพร้อมในการจัดให้บริการดูแลสุขภาพมิติมิตร ด้านการคำนึงถึงสิทธิ์ของผู้มารับบริการ โดยการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ป่วย การส่งเสริมดูแลตนเองแบบองค์รวม การพัฒนาคิดค้นนวัตกรรม รวมทั้งทักษะในด้านชีวิตและอาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ ความยืดหยุ่น และการปรับตัว ทักษะทางด้านสังคม และการมีภาวะของผู้นำ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทักษะที่สำคัญของการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่โลกของการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว สถาบันการศึกษาที่เป็นผู้ผลิต โดยเฉพาะวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก ควรผลิตบัณฑิตที่มีการสะท้อนจุดเน้นของตนเอง โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพ การมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสาธารณสุขโดยตรง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเอง โดยคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพด้วย

3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยวิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียน ผู้เรียน และผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย 4 ด้านกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (n=115)

ปัจจัย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})	p-value
ด้านวิธีการเรียนการสอน	0.62	.0005
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	0.58	.0008
ด้านผู้เรียน	0.51	.0012
ด้านผู้สอน	0.46	.0041

ตารางที่ 2 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ

จำนวนนักศึกษา (คน)	ผลรวมคะแนน (คะแนน)		ดัชนีประสิทธิผล
	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	
20	2,500	3,120	0.68
45	7,065	7,560	0.84

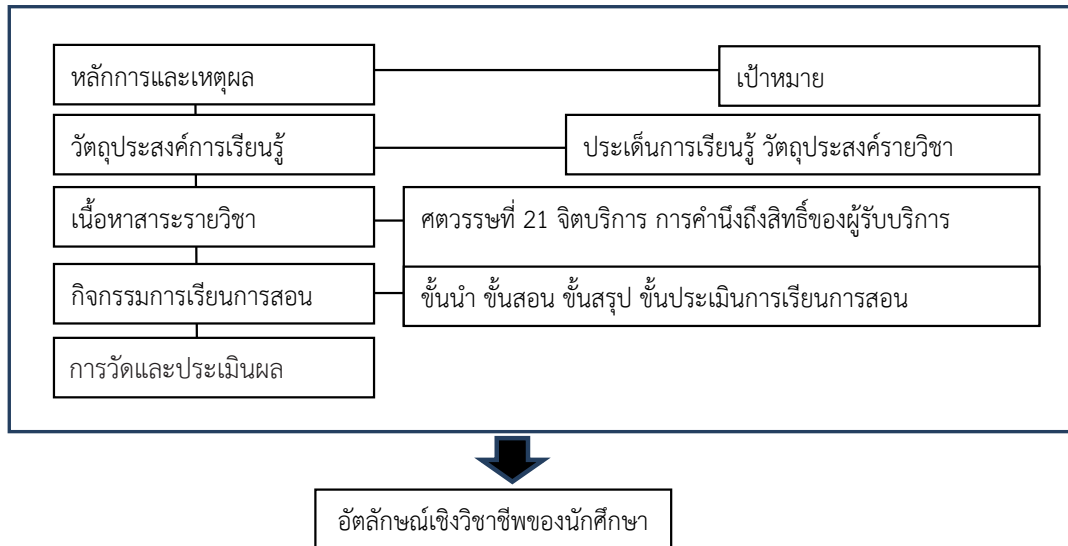
หมายเหตุ: ข้อคำถาม 34 ข้อ คะแนนเต็ม 170 คะแนน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ ก่อนและหลังการเรียน (n=45)

ประเด็น	ก่อนการเรียน		หลังการเรียน		ความแตกต่างค่าเฉลี่ย (ช่วงเชื่อมั่น 95%)	t	p-value
	Mean	SD.	Mean	SD.			
อัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ	133.87	16.18	158.09	7.33	24.22 (20.14 to 28.31)	11.94	< .001

4) รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1: หลักการและเหตุผล: เป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา องค์ประกอบที่ 2: วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กำหนดประเด็นในการเรียนรู้ โดยการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่เรียน องค์ประกอบที่ 3: เนื้อหาสาระของรายวิชา ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เนื้อหาตามรายวิชาในหลักสูตรที่เรียนตามคำอธิบายรายวิชาและหลักทฤษฎีวิชาการตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับทักษะ

แห่งศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 ชั่วโมง ส่วนที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับจิตบริการ จำนวน 9 ชั่วโมง ด้านคุณสมบัตินักสาธารณสุขและการให้บริการ คุณาติมิตร จำนวน 9 ชั่วโมง และเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ จำนวน 9 ชั่วโมง องค์ประกอบที่ 4: กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมความสนใจและกระตุ้นผู้เรียน โดยการตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนหรือกิจกรรม 2) ขั้นสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ดึงเอาความรู้เดิมที่เกี่ยวกับ

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา

การเรียนรู้สิ่งใหม่นำออกมาใช้สร้างความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ การชี้แนะกิจกรรม ชี้แนะวิธีดำเนินการ 3) ขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปและทบทวนความรู้ที่ได้รับ และ 4) ขั้นประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังหรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อซ่อมเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยการกำกับดูแลการทำงานและการประเมินผลตามสภาพจริง และองค์ประกอบที่ 5: การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบประเมินอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น ดังภาพที่ 1

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ พบว่า ขั้นปีที่ 3 จำนวน 20 คน มีค่าเท่ากับ 0.68 และขั้นปีที่ 4 จำนวน 45 คน มีค่าเท่ากับ 0.84 นั้นแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น ร้อยละ 68.88 และ 84.16 ตามลำดับ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมเนื่องจากมีค่าดัชนีประสิทธิผลที่ยอมรับได้ที่จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป¹⁵ ดังตารางที่ 2

2) การเปรียบเทียบอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพก่อนและหลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพก่อนและหลังการเรียน เท่ากับ 133.87 (SD.=16.18) และ 158.09 (SD=7.33) ตามลำดับ โดยหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 24.22 คะแนน (95% CI = 20.14 to 28.31; < .001) ดังตารางที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล: 2) วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระของรายวิชา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะสอดคล้องกับแนวคิด

การพัฒนาารูปแบบ ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนที่ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน^๖ ทั้งนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความแตกต่างจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่มีการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยในรูปแบบใหม่นี้ประกอบด้วย การเพิ่มเนื้อหาในส่วนของจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณสมบัตินักสาธารณสุข คุณภาพการให้บริการดูแลญาติมิตร การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และการส่งเสริมดูแลตนเองเชิงสุขภาพแบบองค์รวม ที่ทำให้การพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพดีขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ โดยหลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^๗ ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ^๘ ทั้งในส่วนของจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณสมบัตินักสาธารณสุข คุณภาพการให้บริการดูแลญาติมิตร การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และการส่งเสริมดูแลตนเองเชิงสุขภาพแบบองค์รวม ที่เป็นองค์ประกอบที่สามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของบัณฑิตหลักสูตรนี้ได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักศึกษาได้เรียนรู้โดยการฝึกการคิดและศึกษาจากการสืบค้นและเรียนรู้ผ่านการกระทำ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน โดยการสร้างความสนใจ บอกวัตถุประสงค์แก่ผู้เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน 2) ชี้นำสอนโดยการนำเสนอความรู้และสื่อการเรียนรู้ การนำเสนอและชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การให้ผู้เรียนปฏิบัติและฝึกฝนจากตัวอย่าง การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน 3) ชี้นำสรุป ซึ่งเป็นการรวบรวมและสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนจดจำความรู้และถ่ายโอนความรู้ โดยนำไปใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และ 4) ชี้นำประเมินผลว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อซ่อมเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป^{1,2,10,12} โดยที่พบว่าทุกขั้นตอนส่งผลทำให้อัตลักษณ์เชิงวิชาชีพดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษา ควรคำนึงถึงบุคลิกภาพ และการให้คุณค่าของผู้เรียนที่พึงประสงค์ โดยการประเมินผู้เรียนในช่วงปีแรกของการเข้าศึกษาเพื่อเก็บเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การวางแผนออกแบบกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพและคุณค่าของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่สถาบันการศึกษาและสังคมต้องการ

2. ผู้บริหารหรือหัวหน้าหลักสูตร ควรมียุทธศาสตร์สนับสนุนหรือส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนที่ได้พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการคิด มีการทำงานที่เป็นระบบ สามารถสร้างองค์ความรู้และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง รวมทั้งการพัฒนาส่งเสริมด้านจิตบริการ จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณสมบัตินักสาธารณสุข และการให้บริการดูแลญาติมิตร การคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาศักยภาพในทุกด้านได้

3. การนำเอารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมในส่วนของเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน โดยที่อาจารย์มีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีเป้าประสงค์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรพัฒนางานวิจัยการสร้างแบบวัดการพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาการและเชิงวิชาชีพที่ส่งผลให้นักศึกษาทุกคนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งงานวิจัยที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา

References

1. Sumetsittikul, A, Prajankett, O. Identity personality and values: the foundation of professional identity development. *Journal of The Royal Thai Army Nurses* 2018;19(2):1-7. (in Thai)
2. Suwannachin C, Jantarapanya P. Students's identity construction in higher education. *Panyapiwat Journal* 2015;7(2):267-80. (in Thai)
3. Dawangpa J, Phaktoop M. Quality of nursing care as expected and perceived by social security patients in one private hospital in bangkok. *EAU Heritage Journal Scien and Technology* 2017; 11(2):215-25. (in Thai)
4. Dick W, Carry L. *The Systematic Design of Instruction*. Illinois, Scott Foreman and Company; 1989.
5. Joyce B, Weil M. *Model of Teaching*. 4th ed. Boston, Allyn and Bacon; 1996.
6. Billett S, Harteis C, Gruber H. *International handbook of research in professional and practice-based Learning*. Springer Dordrecht; 2014.
7. Gibson D, Dollarhide C, Moss J. *Professional identity development: a grounded theory of transformational tasks of new counselors*. Wiley; 2011.
8. Bonnie K. School psychologists as health-care providers in the 21st century: conceptual framework, professional identity, and professional practice. *Journal School Psychology Review* 2000;29(4):540-54.
9. Lapkin S, Jones T, Gilligan C. A systematic review of the effectiveness of interprofessional education in health professional programs. *Nurse Education Today* 2013;33(2):90-102.
10. Lairio M, Puukari S, Kouvo A. Studying at university as part of student life and identity construction. *Scandinavian Journal of Education Research* 2013;57(2):115-31.
11. Nygaard C, Serrano MB. Student's identity construction and learning: reasons for developing a learning-centred curriculum in higher education. *Journal of Education Research* 2009;3(3): 233-53.
12. Songwatthanayuth P, Kitsawat S, Sirichot K, Boonlua S. Factors related the characteristics of graduates framework for higher education among nursing students in Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi province. *Journal of Prachomklao College of Nurses Phetchaburi Province* 2018;1(1):57-69. (in Thai)
13. Cochran WG. *Sampling Techniques*. 3rd ed. New York, John Wiley and Sons Inc; 1977.
14. Surirak S, Chaktrimongkhon U, Malarat A, Jitarram P. The Synthesis of Graduated Identities Competencies Indicators for Bachelor of Public Health (Community Public Health), Sirindhorn Public Health College, Praboromarajchanok Institute. *Journal of Nursing and Education* 2017;10(4): 76-94. (in Thai)
15. Prachanban, P. *Research methodology in social science*. Phitsanulok; 2010. (in Thai)